

Mattilsynet
v/ seksjon fremmedstoffer og EØS
postmottak@mattilsynet.no

Deres ref.:

Vår ref.:

Dato: 29.9.2017

Høringssvar: Forslag til nytt regelverk om produksjon og eksport av ikke-konforme varer til tredjestat

Sjømat Norge viser til forslag til nytt regelverk om produksjon og eksport av næringsmidler og fôrvarer på særskilte vilkår, som ble sendt på høring den 30.6.2017. Sjømat Norge har valgt å innlede høringssvaret med generelle kommentarer til forskriftsutkastet, etterfulgt av kommentarer til de enkelte paragrafene.

Generelt

Sjømat Norge støtter fullt ut formålet med forskriften om både å ivareta markedsadgang for ikke-konforme varer til tredjeland og å sikre at varene er helsemessig trygge.

Denne forskriften tydeliggjør at gjeldende regelverk i Norge eksplisitt åpner for at virksomheter i Norge kan produsere næringsmidler og fôrvarer som skal eksporteres til tredjeland og som, under visse klare forutsetninger, ikke nødvendigvis oppfyller alle krav til produksjon og/eller produktgenskaper gitt i norsk regelverk for varer som skal omsettes innenfor EØS. Denne fortolkningen av gjeldende regelverk og muligheten som presiseres i utkast til forskrift, er særdeles viktig for våre medlemsbedrifter som eksporterer til hele verden og må konkurrere med produsenter som ikke er underlagt de samme EØS- bestemmelsene.

Muligheten til å produsere og eksportere ikke-konforme produkter til tredjeland, vil blant annet ha stor betydning for konkurranseevnen til norske produsenter av fiskeolje til humant konsum (HC-olje) som selger produktene i det globale markedet. Gjeldende regelverk for produksjon av HC-olje som ble innført i 2008, har vært utfordrende for norske aktører. Det har medført vesentlig høyere produksjonskostnader enn tilsvarende bestemmelsene i mange tredjeland gjør, blant annet i USA. HC-olje som er produsert i USA kan uten tilpasninger omsettes i EØS. Dette påvirker selvfølgelig konkurranseevnen negativt for norske sjømatprodusenter.

Den norske produksjonen av raffinerte HC-oljer utgjør i størrelsesorden 30 % av den globale produksjonen, og ulike markeder i tredjeland er svært viktige for denne delen av sjømatindustrien i Norge. Det er en sterk og økende internasjonal konkurranse i dette segmentet, og produksjonskapasiteten for rensing og raffinering av marine oljer økes i en rekke land.

I 2013 var det rundt 60 selskaper i Norge, som produserte marine ingredienser. Total omsetning i hele kategorien var i 2013 på 8,5 mrd. kroner (dette inkluderer også mel og olje til fôr). Omsetning for omega-3 -produkter (basert på importert råolje) var på 3,4 mrd., fordelt på 12 selskaper. Det importeres årlig 45 000 tonn anchovetasolje, av dette brukes 13 000 tonn til farmasøytiske produkter, ca. 5000 tonn blir kapslet eller fylt på flasker som omega-3 produkter i Norge, mens 10-15 000 tonn blir reeksportert for pakking til tilsvarende produkter world-wide.

Sjømat Norge ønsker å understreke at behovet for muligheten til å produsere ikke-konforme næringsmiddelprodukter for eksport til tredjeland, slett ikke begrenser seg til omega-3-produkter, men innenfor sjømatindustrien synes i alle fall den bransjen å ha et meget akutt behov for å kunne benytte en slik mulighet. Sjømat Norge håper at denne muligheten til å produsere og eksportere ikke-konforme produkter til tredjeland, vil være med på å bidra til å bedre konkurranseevnen til norske aktører og hindrer at produksjonsvirksomhet flyttes til andre land.

For Sjømat Norge er det viktig å påpeke at for norske sjømatprodusenter, så vil Mattilsynets forvaltningspraksis og tolkning av bestemmelsene i etterkant være minst like viktig som fastsettelsen av selve forskriften.

Vi er på vegne av våre medlemmer bekymret for at Mattilsynet i sin veiledning til produsenter og i sin tilsynsutøvelse snevrer inn mulighetsrommet som regelverket åpner for. Eksempler på det vil være at Mattilsynet i sitt tilsyn overprøver og tilsidesetter bedriftenes egne HACCP-vurderinger og tiltak for å sikre at regelverket etterlevs. Eller at Mattilsynet kommer med absolutte krav og forutsetninger som i praksis stopper den type fleksibel løsning. Vår bekymring er særlig knyttet til formuleringen i § 3 d) om at produksjonen av konforme varer til EØS-markedet og ikke-konforme varer til tredjeland skal holdes adskilt. Vi er bekymret for at uansett hvilke vurderinger og tiltak som bedriften iverksetter og beskriver i internkontrollsystemet, så vil det ikke være godt nok. En kan tenke seg at Mattilsynets synspunkter om hva som er godt nok, i realiteten betyr at det må bygges separate anlegg.

Dette er en så viktig sak for norsk sjømatindustri og deres konkurranseevne på det globale markedet, at det fra starten av må sikres at tolkningen og tilsyn med etterlevelse av bestemmelsene ikke snevrer inn mulighetsrommet for økt produksjon og eksport til tredjeland.

Kommentarer til de enkelte paragrafer

§ 1 Formål

Formålet med forskriften er å ivareta helsemessig trygge næringsmidler og fôrvarer og ivareta markedsadgang for disse til land utenfor EØS.

Sjømat Norge støtter utkast til formålsparagraf.

§ 2 Virkeområde

Forskriften gjelder for produksjon og omsetning for eksport av næringsmidler og fôrvarer som ikke oppfyller kravene i regelverket for omsetning i EØS. Forskriften gjelder for virksomheter som håndterer næringsmidler og fôrvarer som nevnt i første ledd, herunder eksportører.

Sjømat Norge har ingen kommentarer til virkeområdet.

§ 3 Særskilte vilkår for produksjon og omsetning for eksport av næringsmidler og fôrvarer som ikke oppfyller kravene i regelverket

Dersom et næringsmiddel eller en fôrvare ikke oppfyller kravene i regelverket for omsetning i EØS, kan varen likevel produseres og eksporteres til et land utenfor EØS dersom følgende vilkår er oppfylt:

a) Næringsmiddelet oppfyller kravet til mattrygghet i matloven § 16 og fôrvaren oppfyller kravet til trygghet i matloven § 17.

Vi har ingen kommentarer til §3 a).

b) Næringsmiddelet eller fôrvaren kan ikke være trukket tilbake fra markedet i EØS

Vi har ingen kommentarer til § 3 b).

c) Virksomheten kan dokumentere at det foreligger et regelverkskrav i mottakerlandet, eller uttrykkelig aksept fra myndighetene i mottakerlandet om at bestemte regelverkskrav som gjelder for omsetning i EØS ikke oppfylles.

Kommentar til § 3c).

Sjømat Norge mener at kravet, slik det er foreslått, innebærer en urimelig stor belastning på selskapene/eksportørene da det er mange mottakerland utenfor EØS-området. Det er krevende og til dels vanskelig å komme i kontakt med riktig myndighetsinstans for å få slik dokumentasjon. Det er for eksempel mange land som ikke har tilsvarende bestemmelser for produksjon og salg av fiskeolje til humant konsum som EØS har. USA har ikke regelverk som krever at råolje som raffineres for videre salg til forbruker kommer fra råoljeprodusenter som er godkjent for produksjon av produkter til humant konsum. USA krever heller ikke attest fra Mattilsynet ved eksport til USA. Sjømat Norge ser ikke for seg at det vil være enkelt å få dokumenter fra importmyndighetene i for eksempel USA om at de aksepterer en vare som ikke er i samsvar med europeiske bestemmelser. Det må være tilstrekkelig at virksomheten på egnet vis kan godtgjøre at varen er konform i mottakerlandet, og at det er et tydelig skille i produksjonen og lagring mellom konforme og ikke-konforme varer. Videre at det sikres av ikke-konforme varer er eksportert til tredjeland.

Sjømat Norge foreslår følgende formulering for §3 c):

Virksomheten kan dokumentere/godtgjøre at det er akseptabelt (eventuelt lovlig) i det aktuelle importland at bestemte regelverkskrav som gjelder for omsetning i EØS ikke oppfylles for varen som skal eksporteres.

d) Produksjonen og næringsmidlene eller fôrvarene holdes adskilt fra produksjon og næringsmidler eller fôrvarer som skal omsettes på EØS-markedet.

Vi har ingen kommentarer til §3 d).

e) Virksomheten har rutiner for å sikre at næringsmidlene og fôrvarene eksporteres til mottakerlandet.

Vi har ingen kommentarer til §3 e, første ledd).

Næringsmidler og fôrvarer som skal eksporteres etter denne paragrafen skal merkes med «EXPORT TO NON-EU COUNTRIES». Informasjon om hvorfor varen er forbudt på EØS-markedet og hvilket land den kan eksporteres til, skal fremgå av informasjon som følger varen.

Kommentarer til §3 e, andre ledd:

Sjømat Norge er enig i at varene skal merkes. Men det vil være riktigere om merkingen er i tråd med formål og virkeområde slik det er formulert i §§1 og 2. Vi mener at merkingen bør være «EXPORT TO NON- EEA COUNTRIES».

Vedrørende informasjonen som følger varer vil det etter vår mening være tilstrekkelig at det fremgår hvorfor varen ikke kan omsettes innenfor EU/EØS området.

Det kan ikke være nødvendig at det i tillegg spesifiseres hvilke land produktet kan eksporteres til. Det vil fremgå av dokumentet hvilket land varen er bestemt til. På basis av opplysningen om avvik i forhold til EØS-bestemmelsene må også mottaker/kjøper kunne vurdere om en slik vare kan omsettes i mottakerlandet, dersom det er et annet land enn det varen ble skipet til i utgangspunktet.

Sjømat Norge foreslår følgende ordlyd til §3 e), andre ledd:

Næringsmidler og fôrvarer som skal eksporteres etter denne paragrafen skal merkes med «EXPORT TO NON-EU COUNTRIES». Informasjon om hvorfor varen er ikke kan omsettes i EØS-markedet og hvilket land den skal eksporteres til, skal fremgå av informasjon som følger varen.

§ 4 Melding til Mattilsynet

Virksomheter som ønsker å produsere eller eksportere næringsmidler eller fôrvarer etter § 3, skal melde fra om dette til Mattilsynet før produksjon og eksport settes i gang. Melding sendes på skjema fastsatt av Mattilsynet.

Kommentar til §4:

Sjømat Norge støtter at det det er meldeplikt og ikke godkjenningsplikt. Det er helt i tråd med hovedprinsippene i den moderne risikobaserte og kunnskapsbaserte matforvaltningen. Det er virksomhetene som er ansvarlig for å sikre trygge næringsmidler og fôrvarer. Sjømat Norge er helt enig i formuleringene i høringsbrevet.

Det hadde vært en fordel om utkast til meldingsskjema allerede hadde vært utarbeidet, eller beskrevet i høringsbrevet.

§ 5 Tilsyn og vedtak

Mattilsynet fører tilsyn og kan fatte nødvendige enkeltvedtak, jf. matloven § 23, for å oppnå etterlevelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne forskriften. Mattilsynet kan også fatte enkeltvedtak i henhold til matloven § 24 til § 26.

Kommentar til § 5:

Vi kan ikke se at det er relevant å vise til matlovens §24 i denne forskriften. Ifølge Ot. prpr. 100 (2002 -2003) angår §24 særskilt smittesanering i akvakulturanlegg og husdyrbesetninger.

§ 6 Straff

Overtredelse av bestemmelser gitt i denne forskriften eller enkeltvedtak gitt i medhold av forskriften, er straffbart i henhold til matloven § 28.

Vi har ingen kommentarer til § 6.

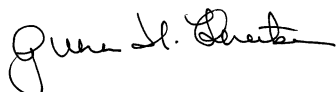
§ 7 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft straks

Vi har ingen kommentarer til § 7.

Sjømat Norge utdyper gjerne våre synspunkter i vårt hørings svar dersom det er ønskelig.

Vennlig hilsen
Sjømat Norge

Gunn H. Knutsen